

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія музики і хореографії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов

2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНСЬКА НАРОДНО-МУЗИЧНА ТВОРЧІСТЬ

для студентів

спеціальності	014 Середня освіта
освітнього рівня	молодший спеціаліст
предметної спеціальності	014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1245/19
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 2019 р.

Київ – 2019

Розробник: Рахманова Оксана Кахрамонівна, викладач циклової комісії музики і хореографії Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від «29» серпня 2019 р. № 1

Голова циклової комісії Романова Т.В. Романова

Робочу програму перевірено

«30» серпня 2019 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Гейхман З.Л. Гейхман

Заступник директора з навчальної роботи Карлінська Я.В. Карлінська

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	1,5 / 45
Курс	1
Семестр	I
Кількість змістовних модулів з розділом:	1
Обсяг кредитів	1,5
Обсяг годин, в тому числі:	24
Аудиторні	22
Модульний контроль	2
Самостійна робота	21
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Українська народно-музична творчість є дисципліною, що досліджує історію розвитку українського фольклору. Серед основних засад фахової музичної підготовки студентів суттєвого значення набуває оволодіння обрядовою спадщиною українського народу.

Мета навчальної дисципліни – надати студентам необхідний обсяг знань, які формують у свідомості майбутніх учителів музичного мистецтва чітке уявлення про специфіку української народної музичної творчості, особливості її розвитку на тлі та у взаємодії з суспільно – історичними подіями, сформувати національну свідомість студентів.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформувати в студентів цілісну систему знань про український етнос і фольклор;
- розкрити зміст обрядовості нашого народу;
- збагатити слуховий досвід студентів шляхом прослуховування музичних творів;
- розвивати музичну пам'ять і художній смак, пробуджувати інтерес і любов до народного мистецтва.

Зміст курсу

Навчальна дисципліна «Українська народно-музична творчість» охоплює вивчення пісенно-обрядового фольклору як важливого її компонента, який кристалізує в собі художньо-образні уявлення, що яскраво відтворюють характерні риси народної художньої творчості.

У студентів мають бути сформовані такі **компетентності**:

Загальні:

- здатність до аналізу та синтезу;
- засвоєння основ базових знань з професії;
- взаємодія;
- етичні зобов'язання;

- здатність працювати в міждисциплінарній команді;
- здатність застосовувати знання на практиці;
- здатність до навчання;
- лідерські якості;
- бажання досягти успіху.

Фахові:

- здатність виділяти головні історичні етапи становлення і розвитку української народно-музичної творчості;
- володіння інструментарієм, методами, прийомами і практичними навичками роботи у царині музичного мистецтва;
- здатність розпізнавати тематику, ладову будову, ритміку українських народних пісень, знати класифікацію українських народних інструментів;
- здатність визначити головні історичні етапи становлення та розвитку української народної музики, її жанрово-стильові особливості.

Предметні:

- здатність слухати і аналізувати народну музику, сприймати як окремі її елементи, так і художній твір в цілому;
- спроможність до виконання музичних творів (інструментальних, вокальних);
- здійснювати пошуково-дослідну діяльність;
- орієнтування у нотному тексті музичного твору;
- здатність визначати стильові особливості творів;
- здатність виявляти зв'язок музики з іншими видами мистецтва, суспільно-історичними подіями, національними традиціями та побутом народу.

3. Результати навчання за дисципліною

Вивчення дисципліни «Українська народно-музична творчість» спрямоване на досягнення студентом наступних результатів:

- здатність розрізняти особливості засобів виразності народної музики;
- розуміння діалектичних слів та виразів в українських народних піснях;
- розуміння та диференціація роду, жанру та тематичної групи пісенного фольклору;
- здійснення музично-теоретичного, історико-стильового аналізу творів;
- здійснення художньо-естетичної оцінки творів мистецтва;
- усвідомлення місця фольклору у музичній та художній культурі свого часу;
- здатність самостійно працювати з аудіо матеріалами та нотами;
- здатність використовувати засоби народного мистецтва у вихованні підростаючого покоління.

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви модулів і тем	Всь ого	Види занять розподіл годин				Форма контрол ю
			Лек	Сем	МКР	С/р	
Семестр I							
Модуль I. Українська народно-музична творчість							
1.1.	Історія становлення та розвитку первісного мистецтва	4	2			2	Опитув.
1.2.	Архаїчні музичні особливості календарно-обрядового фольклору	8	2	2		4	Опитув.
1.3.	Жанрове розмаїття української народної пісні	7	2	2		3	Опитув.
1.4.	Думи та історичні пісні	8	2	2		4	Опитув.
1.5.	Інструментальний фольклор та народні інструменти	8	2	2		4	Опитув.
1.6.	Український фольклор у творчості професійних та аматорських колективів	8	2	2		4	Опитув.
1.7.	Модульна контрольна робота	2			2		МКР
	Всього	45	12	10	2	21	залік

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль I. Українська народно-музична творчість

Тема 1. Історія становлення та розвитку первісного мистецтва.

Історичні умови розвитку культури найдавніших часів. Епоха та причини виникнення мистецтва. Особливості первісного мистецтва (поняття «архаїка», «синкретизм»). Трипільська та Черняхівська культури. Міфологія і художня творчість. Класифікація фольклору.

Основні поняття: синкретизм; первісне мистецтво; архаїка; Трипільська та Черняхівська культури; фольклор.

Рекомендована література [2,3].

Тема 2. Архаїчні музичні особливості календарно-обрядового фольклору. Український обрядовий фольклор (календарні та родинні пісні). Ознаки язичництва у світогляді прадавніх слов'ян. Походження зимових святкувань. Тематика новорічних пісень, особливості виконання колядок і щедрівок. Різновиди зимових обрядів («Коза», «Маланка»). Походження весняних обрядів і пісень. Особливості виконання веснянок (спів та рухи). Форма та мелодика веснянок.

Купальські та петрівчані ігри та обряди. Музичні особливості пісень. Джерела аграрно-виробничих обрядів. Жнивні обряди. Зміст пісень.

Основні поняття: календарно-обрядовий фольклор; мелодика; родинні пісні; купальські ігри; жнивні обряди.

Рекомендована література [1,2]

Тема 3. Жанрове розмаїття української народної пісні. Загальна характеристика родинно-обрядових пісень. Жанрова класифікація української народної пісні за значенням у житті народу, за тематикою, сюжетом і музичними властивостями. Народне весілля і весільні пісні. Тематика весільних пісень, хід весільного обряду. Поховальна обрядовість та голосіння.

Суспільно-побутові пісні (козацькі, чумацькі, рекрутські, заробітчанські пісні). Побутові пісні (про кохання, жартівливі пісні, коломийки). Стрілецькі та повстанські пісні. Ліричні пісні та балади. Особливості виконання української народної пісні.

Основні поняття: родинно-обрядові пісні; народне весілля; соціально-побутові пісні; ліричні пісні.

Рекомендована література [1,3].

Тема 4. Думи та історичні пісні. Жанри українського речитативного народного героїко-ліричного епосу. Визначення та зміст дум, побудова дум. Епічне виконавство. Історія кобзарства (мистецтво кобзарів та лірників). Тематика історичних пісень. Ритміка, форма та мелодика історичних пісень.

Основні поняття: думи; історичні пісні; кобзарство.

Рекомендована література [1,4].

Тема 5. Інструментальний фольклор та народні інструменти. У давньоукраїнському музичному мистецтві існувала велика кількість різноманітних музичних інструментів, про що свідчать згадки в численних письмових джерелах. Класифікація музичних інструментів (Струнні інструменти - гусла (цимбали), гудок (смик), ліра, лютня, кобза, бандура, торбан, скрипка; 2. ударні інструменти - бубон, тарілки, литаври; 3. духові інструменти - труба, дудка (сопілка), дуда (волинка), ріг, ріжок, кугикли ("флейта Пана"), трембіта).

Основні поняття: класифікація музичних інструментів; інструментальний фольклор; народні інструменти.

Рекомендована література [1,3].

Тема 6. Український фольклор у творчості професійних та аматорських колективів. Зростання інтересу до автентичних форм народного музикування. Колективи, що спеціалізуються на виконанні обробок українських народних пісень і танців, а також творів українських композиторів у подібній стилістиці — українські оркестри народних інструментів, ансамблі пісні і танцю, народні хори тощо. Фестивальний рух. Сучасні гурти автентичного співу «Божичі», «Володар», «Буття», етнічні мотиви використовують гурти «Тартак», «Воплі Відоплясова», «Мандри», «Гайдамаки», «Очеретяний кіт», оригінальне нашарування етнічних елементів пропонує гурт «Даха Браха», ONUKA.

Основні поняття: професійні та аматорські колективи; сучасні українські гурти; автентичні музики.

Рекомендована література [1,2,4].

6. Контроль навчальних досягнень

Контроль навчальних досягнень студента відбувається у формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснює оцінювання роботи студента на практичному занятті та його самостійну роботу. Оцінювання відображає наступні характеристики:

- попереднє оцінювання (діагностика рівнів музично-естетичного та фахового розвитку, з'ясування індивідуальних особливостей та здібностей студента);
- оцінювання систематичності в підготовці до занять;
- оцінювання активності й результативності роботи студента протягом аудиторного заняття;

- оцінювання процесу та результату опанування студентом проблемних завдань;
- оцінка самостійної підготовки студента до заняття;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- поточне оцінювання готовності студента до контрольних заходів з урахуванням здатності до самоаналізу, самооцінки та самоконтролю.

Підсумковий контроль здійснюється у вигляді написання контрольної роботи яка складається з теоретичної і практичної роботи.

Основним критерієм оцінювання студента є:

- ступінь розкриття теоретичних питань;
- повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання;
- рівень виконання практичного завдання.

7. Теми семінарських занять

Модуль I. Українська народно-музична творчість

Семінарське заняття №1

1. Синкретизм – головна ознака первісного мистецтва.
2. Загальна характеристика слов'янської культури (VII-IX ст. до н.е.)
3. Духовний світ носіїв Трипільської культури.
4. Особливості світогляду представників Черняхівської культури.
5. Загальна характеристика календарно-обрядових пісень зимового циклу.
6. Загальна характеристика календарно-обрядових пісень весняного циклу.
7. Загальна характеристика календарно-обрядових пісень літньо-осіннього циклу.
8. Зміст, функції та особливості виконання пісень календарно-обрядового циклу.
9. Особливості ритмічної будови пісень.

Рекомендована література: [1, 2, 6].

Семінарське заняття №2

1. Родинно-побутова лірика. Загальна характеристика.
2. Соціально-побутові пісні. Загальна характеристика.
3. Голосіння. Функції, зміст та особливості виконання.
4. Функції, зміст та особливості виконання весільних пісень.

Рекомендована література: [2, 3, 6].

Семінарське заняття №3

1. Речитативно-декламаційні жанри.
2. Історичні умови виникнення жанру «дума».
3. Зміст та функції дум.
4. Особливості виконання дум.
5. Особливості мелодики та ритмічної побудови дум.
6. Загальна характеристика історичних пісень.
7. Особливості мелодики історичних пісень.
8. Історія кобзарства в Україні.

Рекомендована література: [1, 2, 5].

Семінарське заняття №4

1. Історичні передумови виникнення групи ударних інструментів.
2. Загальна характеристика групи ударних інструментів.
3. Роль скрипки в народній пісні та ансамблях.
4. Ліра в Україні.
5. Кобза в народній пісні.
6. Бандура. Походження та використання в народній пісні.
7. Духові інструменти української народної культури.
8. Мистецтво «Троїстих музик».

Рекомендована література: [2,4].

Семінарське заняття №5

1. Загальна характеристика українського фольклору у творчості професійних і аматорських колективів. (кінець ХХ – початок ХХІ століття).
2. Етногурти України.
3. Фестивальний рух України.
4. Пісні сучасних фольклорних гуртів («Древо», «Божичі», «Володар», «Буття», «Гуляйгород», «ДахаБраха», «Мандри», «Гайдамаки», «Горпина», «Перкалаба», «Очеретяний кіт» і.т.д.).

Рекомендована література: [1, 5].

8. Самостійна робота

ТЕМА	ЗМІСТ ЗАВДАННЯ
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І	
1. Історія становлення та розвитку первісного мистецтва	Розкрити сутність поняття «пантеїзм» на прикладі язичництва слов'янських народів.
2. Архаїчні музичні особливості календарно-обрядового фольклору	Підібрати приклади пісень зимового, весняного та літньо-осіннього циклів та проаналізувати їх.
3. Жанрове розмаїття української народної пісні	Підібрати приклади родинно-побутових, соціально-побутових пісень та проаналізувати їх.
4. Думи та історичні пісні	Підібрати приклади дум та історичних пісень та проаналізувати їх.
5. Інструментальний фольклор та народні інструменти	Зробити презентацію про обраний народний інструмент .
6. Український фольклор у творчості професійних та аматорських колективів	Проаналізувати творчість українських гуртів автентичного співу. Дослідити історію фестивального руху в Україні.

Форми проведення модульної контролю та критерії оцінювання Критерії і норми оцінювання модульної (контрольної) роботи

Максимальна кількість балів 12	Критерії оцінювання
10-12	Завдання виконані якісно (90% - 100% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
8-9	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (75% - 89% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
6-7	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (50% - 74% виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
0-5	Завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

Модульний контроль проводиться в письмовій формі: письмове тестування, виконання завдань модульної контрольної роботи.

9. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень

Шкала відповідності оцінок

Рівень	Бал	Критерії оцінювання
I. Початковий	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються студентом окремими словами чи реченнями. Музичні фрагменти не розпізнаються.
	2	Студент володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями; виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні. Музичні фрагменти не розпізнаються.
	3	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу. Музичні фрагменти не розпізнаються.
II. Середній	4	Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні. Музичні фрагменти впізнає слабо, не може виокремити частину твору, плутається в авторах і назвах творів.
	5	Студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину. Музичні фрагменти визначає нечітко, плутає назви творів.
	6	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки. Музичні фрагменти називає в основному правильно, знає 50% матеріалу.
III. Достатній	7	Студент здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень. Музичні фрагменти називає в основному правильно, знає до 60% матеріалу.
	8	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача. Музичні фрагменти називає в основному правильно, знає до 75% матеріалу.
	9	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі й застосовує його на практиці; самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу. Музичні фрагменти називає в основному правильно, знає до 90% матеріалу.
IV. Високій	10	Студент виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем. Музичні фрагменти називає в основному правильно, знає музичний матеріал, допускає незначні помилки та неточності.
	11	Студент вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях. Музичний матеріал знає добре, не припускається помилок.
	12	Студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання. Музичний матеріал знає в обсязі більшому, ніж передбачено програмою.

10. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНЬСЬКА НАРОДНО-МУЗИЧНА ТВОРЧІСТЬ»

Разом: 45 год. V сем. : лекції – 12 год., семінарські – 10 год., самостійна робота – 21 год., підсумковий контроль – 2 год.

Семестр	I					
Модулі	Модуль 1					
Назва модуля	Українська народно-музична творчість					
Лекції	1	2	3	4	5	6
Теми лекцій	Історія становлення та розвитку первісного мистецтва	Архаїчні муз. особливості календарно-обрядового фольклору	Жанрове розмаїття української народної	Думи та історичні пісні	Інструментальний фольклор та народні інструменти	Український фольклор у творчості професійних та аматорських колективів
Теми семінарських		Архаїчні музичні особливості календарно-обрядового фольклору	Жанрове розмаїття української народної пісні	Думи та історичні пісні	Інструментальний фольклор та народні інструменти	Український фольклор у творчості професійних та аматорських колективів
Самостійна робота	Історія становлення та розвитку первісного мистецтва	Архаїчні муз. особливості календарно-обрядового фольклору.	Жанрове розмаїття української народної	Думи та історичні пісні	Інструментальний фольклор та народні інструменти	Український фольклор у творчості професійних та аматорських колективів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (12 балів)					

11. Рекомендована література

Основна:

1. Іваницький А. Українська народна музична творчість: Навч. посібник / Під ред. М.М. Поплавського. – 2-е вид., допрацьоване. – К.: Муз. Україна, 1999. – 222 с.
2. Іваницький А.І. Хрестоматія з українського музичного фольклору (з поясненнями та коментарями). Навчальний посібник для навчальних закладів культури і мистецтв I-IV рівнів акредитації. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2016. – 520 с.
3. Коротя-Ковальська В.П. Українська народнопісенна творчість в українознавстві. – Вид. 2-ге, доповн. і переробл. - К.: ВД «Стилос», 2014. – 319 с.
4. Коротя-Ковальська В.П. Українська народна пісня у творчості видатних письменників України XIX-XX ст.. Нариси. – К.: УАІД «Рада», 2012. – 60 с.

Додаткова:

1. Гарасим Я.І. Нариси до історії української фольклористики: Навч. посіб. – К.: Знання, 2013. – 301 с.
2. Коротя-Ковальська В.П. Пісенний світ українознавства (збірник народних, календарно-обрядових та авторських пісень для дітей та дорослих) / В. П. Коротя-Ковальська. - Кам'янець-Подільський: ПП "Медобори - 2009", 2011. - 272 с.
3. Іваницький А.І. Український музичний фольклор. – Вінниця: Нова книга, 2014. - 320 с.
4. Лановик М.Б., Лановик З.Б. Українська усна народна творчість: Навч. посіб. / К.: Знання-Прес, 2012.- 591 с.
5. Олексюк О.М., Бондаренко Л.А.. Методика музичних дисциплін у вищій школі: навч. посіб./ О.М. Олексюк, Л.А. Бондаренко.- К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2018. – 112 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnpg.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>